

Onsdag 09 april kl. 19.00

Chiaroscuro Quartet – Mozart och Beethoven

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1793)

Stråkkvartett nr 19 C-dur ”Dissonanskvartetten” KV. 465

(1785; cirka 28 minuter)

- Sats 1, Adagio. Allegro
- Sats 2, Andante cantabile
- Sats 3, Menuetto: Allegro
- Sats 4, Allegro

PAUS, 30 min – med möjlighet att köpa kaffe eller te och något gott

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Stråkkvartett nr 13 B-dur op. 130 med Grosse Fuge Op. 133

(1826; cirka 52 minuter)

- Sats 1: Adagio, ma non troppo. Allegro
- Sats 2: Presto
- Sats 3: Andante con moto, ma non troppo. Poco scherzoso
- Sats 4, Alla danza tedesca. Allegro assai
- Sats 5, Cavatina. Adagio molto espressivo
- Sats 6, Große Fuge: Overture. Allegro: Meno mosso e moderato. Allegretto: Fuga. Meno Mosso e moderato. Allegro molto e con brio. Allegro

Chiaroscuro Quartet: *Alina Ibragimova*, violin, *Charlotte Saluste-Bridoux*, violin, *Emilie Hörnlund*, altviolin och *Claire Thirion*, cello.

KVAH-Kammarmusikens vänner i Allhelgonakyrkan i Stockholm

<https://kammarmusikens-vanner.se/> Mejl: info@kammarmusikens-vanner.se

Text: Lars Erik Andrenius

Att spela ihop med andra betydde mycket för **Wolfgang Amadeus Mozart**. Under kvartettkvällarna fick han utlopp för sina musikantiska sidor, med *Joseph Haydn* på förstafiol, sig själv på altfiol, *Karl Ditters von Dittersdorff* som spelade andrafiol och den tjeckiska tonsättarkollegan *Johann Baptist Vanhal*, cello. I metodiska repetitioner och i goda vänners lag fann Mozart inspiration och glädje.

Annars tillhörde ordning och reda inte alltid Mozarts bästa grenar. Halvfärdiga kompositioner och skisser kunde ligga i travar om vartannat, inre systematik saknades ofta. Samtiden beskriver hur en påbörjad idéskiss kunde försvinna och glömmas bort lika lätt som den uppkommit. Mozart verkar i allt överflöd av idéer ha tagit ganska lätt på en del av sina spån i tonsättarverkstaden och kunde ge bort verk till vänner och bekanta, för att sedan glömma bort dem. Nya idéer köade ju alltid in.

Men de allra viktigaste arbetena, där rådde fullt fokus. Mozarts sex "Haydnkvartetter" från 1782–85 var påverkade av Joseph Haydns banbrytande ryska kvartetter från 1781. De var "frukten av ett långt och mödosamt arbete", skrev Mozart till kollegan, en noggrann process med många rättelser; noterna var välförsedda med taktarter och dynamiska noteringar. Ändringar förekom till och med i tryckplåtarna. Det visar hur viktiga kvartetterna var för honom.

Haydn var full av beundran efter de två konserterna med samtliga kvartetter i början av 1785 och anförtrorde Mozarts stolte fader Leopold, att "er son är den störste kompositör som jag känner personligen och vid namn: han har smak, och därutöver den största kunnighet i komponerande".

Den 19:e kvartetten i C-dur kallas för "Dissonanskvartetten", eftersom inledningen innehåller det som man idag skulle rubricera som dissonanser. De verkar inte ha gjort någon större uppståndelse under den första soarén, men i efterhand sägs förläggare ha lämnat tillbaka musiken till kompositören, eftersom man utgick från att det fanns flera kopieringsfel. Och Haydn i sin tur fick senare lugna en upprörd ungersk greve med att "om Mozart skrev det så då måste han ha menat det."

Början på 1826 var en svår tid för **Beethoven**. Inte nog med alla tilltagande krämpor och den svåra ekonomin, han bekymrade sig också ständigt för sin brorson Karl, som vore han Beethovens egen son. Det kunde gälla misstänkta vidlyftigheter på det privata planet, eller studierna, som inte var tillräckligt framgångsrika. Han lät till och med folk spionera på Karl för att se ifall denne var benägen till dryckenskap. Inte så konstigt att Karl inte ville bo ihop med sin farbror igen, efter dennes flytt till den nya lägenheten i Schwarzspanierhaus i Wien.

Den nya bostaden var rymlig men rätt så dyr, det ekonomiska läget inte det allra bästa. Och allt var huller om buller efter flytten. Men en osämja med de gamla vännerna i familjerna Breuning och Wegeler var äntligen bilagd. Beethoven fick även hjälp med att reda i både ekonomi och lägenhet, något som han var mycket tacksam för.

Mitt i all denna oro och sjuklighet fullbordade Beethoven ändå den sista av de tre stråkkvartetter, som prins *Nikolaj Golitsyn* hade beställt, nr 13 B-dur op 130, och som kröntes av en lång dubbelfuga i sista satsen. Kanske var kompositionen av denna kvartett – och fugan i synnerhet – ett sätt för honom att förlora sig i arbete, ju mer komplicerat desto bättre.

Uruppförandet av den 13:e stråkkvartetten bestämdes till kvällen den 21 mars 1826. Beethoven var vid det här laget en enstöring och extremt obekväm vid högprofilerade sociala evenemang. Han tillbringade premiärkvällen på ett kafé i väntan på besked om mottagandet. Kvartetten, med överlag gladlynta och lättsamma tongångar, togs emot förhållandevis väl, även om publiken förbryllades av de två långsamma satserna och var närmast förfärad av den gigantiska fugala sista satsen.

Reaktionerna ledde till att förläggaren beställde en ny, mer koncentrerad och kortare sista sats, som blev klar under hösten 1826 och det var i den formen som kvartetten blev känd, medan finalen fick ett eget opus som *Grosse Fuge* op. 133. Men i våra dagar händer allt oftare att originalversionen framförs, med den stora fugan som avslutning.

Lars Erik Andrenius